

รายงานการรับคณะผู้บริหารการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) เชื้อนสิริกิติ์
โครงการพัฒนาตอยตุง (พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ระหว่างวันที่ 20 – 21 มกราคม 2563

1. ข้อมูลคณะ

ที่มาและความสำคัญ	ผู้อำนวยการเชื้อน เคยมาศึกษาตุงงานที่ตอยตุงในการอบรมหลักสูตรผู้บริหารกฟผ. เมื่อวันที่ 6 – 8 พฤศจิกายน 2562 และเห็นว่าผู้บริหารของเชื้อนสิริกิติ์ ควรได้มาศึกษาตุงงานที่ตอยตุงน่าจะเป็นประโยชน์ และสามารถนำแนวทางการทำงานไปปรับใช้กับการทำงานของเชื้อนสิริกิติ์ได้
วัตถุประสงค์	เรียนรู้หลักการพัฒนาตามตำราแม่ฟ้าหลวงเพื่อนำไปปรับใช้ในการทำงานบริเวณเชื้อนสิริกิติ์
ระดับ	ระดับความสำคัญ 3 หน่วยงานรู้จักเกี่ยวข้องบ้าง มีความเป็นไปได้ที่จะทำงานร่วมกันในอนาคต และเป็นระดับปฏิบัติการ ระดับเนื้อหา 3 คะแนน เห็นกระบวนการพัฒนาของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ คะแนนรวม 6 คะแนน
องค์ประกอบ	คุณวรพจน์ วรพงษ์ ผู้อำนวยการเชื้อนสิริกิติ์ รองผู้อำนวยการเชื้อนสิริกิติ์ และหัวหน้ากองฝ่ายต่างๆ ของ กฟผ. เชื้อนสิริกิติ์ ผู้ประสานของคณะ คุณพงษ์เทพ จันทรปัม
เจ้าหน้าที่รับคณะ	ผู้บรรยาย นางอมรรัตน์ บังคมเนตร ผู้ประสานงานของมูลนิธิฯ นางสาววิภาวดี พิมลธิติกุล
แหล่งสนับสนุนงบประมาณ	คณะรับผิดชอบค่าใช้จ่าย รหัสงาน 912 062120
หมายเหตุ	

2. กำหนดการ

วันจันทร์ 20 มกราคม 2563

เวลา 08:30 - 10:30 น.

ชมศูนย์ผลิตและจำหน่ายงานมือ

"ครั้งแรกก่อตั้งขึ้นมาเพื่อเป็นศูนย์ฝึกอาชีพด้านหัตถกรรม เป็นการพัฒนาชั้นกลางน้ำ โดยการสร้างงานสร้างอาชีพ เพื่อให้ชาวบ้านมีรายได้ที่มั่นคง พอเพียง โดยการต่อยอดจากภูมิปัญญาเดิมของชาวบ้าน และเสริมในสิ่งที่ขาด โดยการให้วัตถุดิบที่มีคุณภาพ อุปกรณ์ที่ได้มาตรฐานเหมาะสมกับการทำงาน ตรวจสอบคุณภาพทุกขั้นตอน ที่สำคัญคือผลิตภัณฑ์ต้องออกแบบตามที่ลูกค้าหรือตลาดต้องการ และชาวบ้านเองจะได้เรียนรู้การทำงานจากการปฏิบัติจริงด้วยตัวเอง เป็นการพัฒนาทักษะความชำนาญเพิ่มขึ้นไปอีก ด้วย ซึ่งประกอบไปด้วย

- ชมโรงงานทอผ้า เย็บผ้า
- ชมโรงงานกระดาษสา
- ชมโรงงานแก้วกาแฟดอยตุง
- ชมโรงงานเซรามิก

และชมศูนย์สิ่งแวดล้อมโครงการพัฒนาตอยตุงฯ

เวลา 10:30 - 11:00 น.

ออกเดินทางไปยัง แปลงป่าเศรษฐกิจ นวัตกรรม 1

เวลา 11:00 - 11:50 น.

ชมแปลงปลูกป่าเศรษฐกิจ แมคคาเดเมีย กาแฟอาราบิก้าดอยตุง และ โรงงานแปรรูปแมคคาเดเมีย

"บริษัทนวัตกรรม จำกัด ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2532 เป็นความร่วมมือกันของภาคเอกชน ดำเนินการปลูกป่าเศรษฐกิจในพื้นที่โครงการพัฒนาตอยตุงฯ โดยเลือกพืชที่ผลผลิตมีมูลค่าทางเศรษฐกิจสูง สามารถนำไปแปรรูปและเพิ่มมูลค่าได้อย่างต่อเนื่อง สามารถสร้างรายได้ให้คนดูแลในระยะยาว เป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้คนกับป่าอยู่ด้วยกันอย่างพึ่งพา พืชเศรษฐกิจที่โครงการพัฒนาตอยตุงฯ เลือกมาส่งเสริมคือ กาแฟพันธุ์อาราบิก้า และแมคคาเดเมีย ปัจจุบันกลายเป็นต้นแบบของการดำเนินธุรกิจเพื่อสังคม"

เวลา 11:50 - 12:00 น.

ออกเดินทางไปยังครัวตำหนัก

เวลา 12:00 - 13:00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน ณ ครวัตำหนัก
เวลา 13:00 - 14:00 น.	เยี่ยมชมศูนย์ข้อมูลโครงการพัฒนาดอยตุงฯ “การพัฒนาที่มีประสิทธิภาพต้องเริ่มจากการทำจริง และการพัฒนาที่วัดผลได้ โดย การประเมินติดตามผลอย่างต่อเนื่อง” ณ บริเวณทางเข้าหอแห่งแรงบันดาลใจ
เวลา 14:00 - 15:00 น.	ชมหอแห่งแรงบันดาลใจ "เรื่องราวของราชสกุลมหิดล ผ่านพระราชจริยวัตร ปรีชาญาณ และหลักการทรงงานที่เรียบง่าย พระวิริยะอุตสาหะที่มุ่งพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีของคนไทย และสร้างประโยชน์สุขแก่แผ่นดินที่ต่างทรงเป็นแรงบันดาลใจให้กันและกัน เพื่อให้คนไทย โดยเฉพาะคนรุ่นใหม่ ได้เรียนรู้และเข้าใจบทบาทของราชสกุลมหิดลที่มีต่อคนไทยและแผ่นดิน อีกทั้งสร้างแรงบันดาลใจและจุดประกายให้ผู้ที่มาเยี่ยมชมคิดดี มุ่งมั่นประพฤติดี ปฏิบัติดี เพื่อประโยชน์ของส่วนรวมต่อไป"
เวลา 15:00 - 15:20 น.	รับประทานอาหารว่าง ในห้องประชุม ชั้น 2 หอแห่งแรงบันดาลใจ
เวลา 15:20 - 16:30 น.	พูดคุยแลกเปลี่ยนกับผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ฟ้าหลวง "ผู้บริหารคนรุ่นใหม่ของดอยตุงที่เกิดจากการสร้างคน (อาสาสมัคร คพต.พ.) ของโครงการพัฒนาดอยตุงฯ ตอนเริ่มต้นมี 144 คน ปัจจุบันอาสาสมัครเหล่านี้กลายเป็นผู้นำของชุมชนถึง 90% และได้โน้มนำแนวทางพระราชดำริของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในการบริหารจัดการในชุมชนของตนเอง"
เวลา 16:30 - 17:30 น.	สรุปบทเรียนประจำวัน ณ ห้องประชุมชั้น 2 หอแห่งแรงบันดาลใจ
เวลา 17:30 - 18:30 น.	รับประทานอาหารค่ำ ณ ครวัตำหนัก
เวลา 18:30 - 19:30 น.	คณะเดินทางกลับที่พัก

วันอังคาร 21 มกราคม 2563

เวลา 08:30 - 09:30 น.	ฟังบรรยายสรุป เรื่องการพัฒนาเด็กและเยาวชน และพูดคุยกับ เยาวชนดอยตุง ณ ห้องประชุม VIP อาคารอเนกประสงค์
เวลา 09:30 - 10:30 น.	ฟังบรรยายโครงการพัฒนาทางเลือกในการดำรงชีวิตที่ยั่งยืน ของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงในพระบรมราชูปถัมภ์
เวลา 10:30 - 10:50 น.	รับประทานอาหารว่าง ณ ห้องประชุม VIP อาคารอเนกประสงค์
เวลา 10:50 - 12:00 น.	ฟังประสบการณ์การลงพื้นที่ชุมชนจากเจ้าหน้าที่ทำงานพื้นที่มวชน ของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ
เวลา 12:00 - 13:00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน ณ ครวัตำหนัก
เวลา 13:00 - 14:00 น.	คณะเดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

3. สรุปเนื้อหาการเรียนรู้ของคุณะ

วันที่ 20 มกราคม 2563

ศึกษาดูงานศูนย์ผลิตและจำหน่ายงานมือ

โรงงานทอผ้า

การต่อยอดจากภูมิปัญญาเดิม โครงการเสริมในสิ่งที่ขาด ออกแบบตามความต้องการของตลาด ควบคุมคุณภาพทุกขั้นตอนให้ได้มาตรฐาน ใช้เครื่องมือที่เหมาะสมกับผู้ใช้งาน และการคิดนอกกรอบ โดยไม่หลุดกรอบ เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่เกิดประโยชน์กับชาวบ้านอย่างสูงสุด

โรงงานคั่วกาแฟ

พืชเศรษฐกิจที่สามารถปลูกได้ป่าได้ คือกาแฟพันธุ์อาราบิก้า ซึ่งสามารถสร้างอาชีพ และสร้างรายได้ให้ชาวบ้านในระยะยาว เป็นการให้ชาวบ้านอยู่ร่วมกับป่าอย่างยั่งยืน เมื่อเราเริ่มส่งเสริมให้ชาวบ้านปลูก ก็ต้องมีตลาดรองรับผลผลิตจึงเกิดเป็นโรงงานคั่วกาแฟ นอกจากนั้นทางโครงการได้เน้นเรื่องการควบคุมคุณภาพ มาตรฐาน ตั้งแต่ฝ้ายไร่จนถึงเสิร์ฟเป็นกาแฟพร้อมดื่มให้ลูกค้า เพิ่มเติมประเด็นเรื่องการแปรรูปเพิ่มมูลค่าของกาแฟตลอดห่วงโซ่การผลิต จากผลกาแฟสด(เชอรี่) สู่เป็นกาแฟกะลา สีกะลาออกเป็นสารกาแฟ คั่วกาแฟ และบรรจุลงถุงภายใต้แบรนด์ดอยตุง และจำหน่ายในร้านกาแฟดอยตุง ซึ่งสิ่งที่ชาวบ้านได้รับที่นอกเหนือจากการทำงานได้เงินค่าจ้างแล้วก็คือองค์ความรู้ด้านการแปรรูปกาแฟในทุกกระบวนการทุกขั้นตอน จนชาวบ้านบางหมู่บ้านสามารถต่อยอดทำธุรกิจกาแฟขนาดเล็ก ทำแบรนด์ได้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นความคาดหวังสูงสุดของโครงการฯ ที่จะให้ชาวบ้านสามารถช่วยเหลือตัวเองได้

1. ปลูกกาแฟอาราบิก้าแล้วได้อะไร

ตอบ: ได้ป่ากลับคืนมา เพราะกาแฟปลูกได้ป่า

2. ค่าของกาแฟแตกต่างกันหรือไม่ ระหว่างผลสด และผลคั่วแล้ว

ตอบ: มีการสุ่มตรวจแล้วค่ากาแฟอินจะพบเฉพาะเมล็ดที่คั่วแล้วเท่านั้น

เยี่ยมชมศูนย์เรียนรู้ด้านการจัดการพลังงานและสิ่งแวดล้อม

1. ดอยตุงมีการจัดการขยะที่เป็นขวดแก้วอย่างไร และใน 1 ปีมีปริมาณขยะเท่าไร

ตอบ: ขยะที่เป็นขวดแก้วมีหลายชนิด ทั้งแบบขุน และแบบใส ซึ่งจะต้องแยกเพื่อนำไปขาย และใน 1 ปีมีปริมาณขยะโดยรวมอยู่ที่ 100 ตัน

2. เจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่ในการดูแลเรื่องคัดแยกขยะมีกี่คน เป็นพนักงานภายในดอยตุง หรือเจ้าหน้าที่ภายนอกที่จัดจ้างเข้ามา

ตอบ: เจ้าหน้าที่ที่ดูแลเรื่องการจัดการขยะเป็นเจ้าหน้าที่ภายในของดอยตุงเอง โดยมีเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบเรื่องการคัดแยกขยะทั้งหมด 4 คน และทางมูลนิธิฯ มีการจัดอบรมให้ความรู้เรื่องการคัดแยกขยะให้กับทั้งผู้บริหารและพนักงานทุกคนของโครงการพัฒนาดอยตุงฯ เพื่อสร้างความเข้าใจ จิตสำนึกในการแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง เพื่อลดภาระให้กับเจ้าหน้าที่แยกขยะอีกทาง

3. น้ำเสียจากโรงงานมีการจัดการอย่างไร แต่ละบ่อมีระยะเวลาการบำบัดน้ำประมาณในบ่อแรกถึงจะถูกระบายส่งไปบำบัดยังบ่อถัดไป

ตอบ: การบำบัดน้ำเสียจากโรงงาน มีการใช้กรดเกลือและฟิซมาบำบัดน้ำ และจะมีเจ้าหน้าที่คอยตรวจวัดค่า PH ของน้ำ เมื่อน้ำผ่านเกณฑ์ที่เหมาะสมจำถูกนำไปใช้ซ้ำในโรงงานย้อมด้าย/โรงงานกระดาษสา/ รดน้ำต้นไม้ (เรื่องระยะเวลาในการบำบัดน้ำแต่ละบ่อวิทยากรไม่สามารถตอบได้ เนื่องจากไม่ได้เป็นเจ้าหน้าที่ที่ดูแลด้านการบำบัดน้ำเสียโดยตรง)

แปลงปลูกป่าเศรษฐกิจแมคคาเดเมีย กาแฟอาราบิก้า และโรงงานแปรรูปแมคคาเดเมีย บริษัท นูติ ไซต์ 1

ในอดีตชาวบ้านบนดอยตุงมีอาชีพปลูกฝิ่น ทำไร่เลื่อนลอย และทำสิ่งผิดกฎหมาย เพราะไม่มีทางเลือก เมื่อโครงการพัฒนาดอยตุงฯ เข้ามาก็จ้างให้ชาวบ้านมาปลูกป่านุรักษ์ โดยจ่ายค่าจ้างทุกวัน เป็นระยะเวลา 3 ปี หลังจากนั้นก็ได้มีแนวทางการพัฒนาเพื่อให้คนกับป่าอยู่ร่วมกันได้จึงมีโครงการปลูกป่าเศรษฐกิจเพื่อเป็นพืชเศรษฐกิจให้กับชาวบ้านมีรายได้ระยะยาว เป็นการชักชวนภาคเอกชนมาร่วมมือกันปลูกป่าเศรษฐกิจโดยไม่หวังผลกำไร ซึ่งเป็นการระดมทุนจากภาคเอกชนจาก 6 บริษัทเป็นเงินตั้งต้น และจัดตั้งเป็นบริษัทจำกัดขึ้นมาเพื่อกู้ยืมเงินพัฒนาภาคการเกษตรจากประเทศญี่ปุ่นคือใจก้า และสมเด็จพระราชทานนามบริษัทว่า “นูติ” ซึ่งแปลว่าอายุ 90 ซึ่งภาคเอกชนปลูกป่าถวายสมเด็จพระชนมายุครบ 90 เพื่อเปลี่ยนสภาพพื้นที่ที่เคยโล้นแล้งให้เป็นพื้นที่ปลูกป่าเศรษฐกิจแมคคาเดเมีย และกาแฟอาราบิก้า เพื่อสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับชาวบ้านบนดอยตุงจากที่เคยปลูกพืชผิดกฎหมาย เปลี่ยนมาปลูกพืชถูกกฎหมาย อยู่ร่วมกับป่า และมีรายได้ที่มั่นคง โดยกำไรที่ได้รับจากป่าเศรษฐกิจนี้ ทั้ง 6 บริษัทจะไม่เอากำไร แต่กำไรส่วนนั้นกลับคืนสู่ชุมชน สังคม และพัฒนาต่อยอดต่อไปในอนาคต

1. ใช้สารเคมีในการเกษตรหรือไม่

ตอบ: ใช้บ้าง แต่มีการควบคุมการใช้สารเคมี

2. มีการทำฝายชะลอน้ำหรือไม่

ตอบ: ดอยตุงทำระบบน้ำ ฝายชะลอ ฝายอนุรักษ์ทุกๆ ปี

3. แปลงแมคคาเบ็นของชาวบ้านหรือไม่

ตอบ: ในส่วนของแปลงแมคคาเดเมีย เรายังไม่ได้ยกให้ชาวบ้านเป็นเจ้าของ เนื่องจากมีความเสี่ยงในการจัดการดูแล และการให้ผลผลิตที่ไม่สม่ำเสมอเราจึงยังไม่ยกให้ชาวบ้าน แต่ต้นกาแฟบนดอยตุงทุกต้นเป็นของชาวบ้าน

เยี่ยมชมศูนย์ข้อมูลโครงการพัฒนาตอยตุง (พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

1. ทางดอยตุงมีการสำรวจสำมะโนครัวชาวบ้านในชุมชนอย่างไร

ตอบ: อสพ. มีการดำเนินการคัดเลือกตัวแทนของชาวบ้านที่สามารถพูดภาษาถิ่น หรือเป็นคนในพื้นที่ในการช่วยเก็บข้อมูล เนื่องจากชาวบ้านมีความคุ้นเคยและสบายใจที่จะให้ข้อมูลกับคนในพื้นที่ มากกว่าเจ้าหน้าที่จากรัฐหรือมูลนิธิในช่วงเริ่มแรกของการทำการสำรวจเพื่อเก็บข้อมูล

2. มีคนอพยพจากดอยตุงลงข้างล่าง จากข้างล่างขึ้นข้างบน หรือมีคนแต่งงานข้ามเผ่ากันหรือไม่

ตอบ: จากการสำรวจแล้ว มีคนจากข้างล่างขึ้นมาแต่งงานข้างบนประมาณ 400 คน แต่คนที่ย้ายลงไปข้างล่างมีน้อย ส่วนใหญ่จะเป็นการไปซื้อที่ดิน ที่นาไว้เพื่อทำการเกษตร

3. คน 9,000 กว่าคนที่มียบัตร คพต.พ. ได้บัตรประจำตัวประชาชนหรือยัง

ตอบ: 90 % ได้บัตรประชาชนแล้ว แต่คนที่เป้นเผ่าไทใหญ่ก็จะได้ยากหน่อย

4. เจ้าหน้าที่ที่มาทำงาน ทางโครงการฯ มีที่พักให้หรือไม่

ตอบ: มีที่พักให้ แต่มีค่าใช้จ่ายซึ่งราคาอยู่ในราคาพนักงาน

5. ปัญหาไฟป่ามีมากไหม

ตอบ: หลักที่ดอยตุงพบคือ ไฟป่าข้ามแดนจากประเทศเพื่อนบ้าน

พูดคุยแลกเปลี่ยนกับผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ฟ้าหลวง

1. ทำไมถึงยังอยู่ที่ดอยตุง ทำไมถึงรักประเทศไทย

ตอบ: เพราะพื้นที่ตรงนี้ให้ที่อยู่ ให้ที่ทำกิน อาชีพ การศึกษา ให้โอกาส ในการเข้ารับสิทธิสวัสดิการของรัฐ ให้ความเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็นชนชาติใดก็ตาม

2. การที่จะเปลี่ยนความคิดของชาวบ้านจากที่ไม่เชื่อ มาเชื่อได้อย่างไร

ตอบ: การที่จะเปลี่ยนใครก็ตาม ต้องฟังชาวบ้าน ถามชาวบ้าน ต้องให้โอกาสเขาก่อน

3. มีแนวคิดอย่างไร ที่ทำให้กลับมาพัฒนาพื้นที่ดอยตุง

ตอบ: เหตุผลที่กลับมาทำงานดอยตุง เนื่องจากโมเดลดอยตุง ทำให้ชาวบ้านสามารถยืนด้วยลำแข้งของตนเอง จากอดีตที่ลำบาก จากเคยมีอาชีพที่ผิดกฎหมาย ปัจจุบันคนบนดอยตุงมีอาชีพที่สุจริต สามารถช่วยเหลือดูแลตัวเองได้ นอกจากนั้นพื้นที่นี้เป็นพื้นที่ที่เราเกิด เรายูมาตั้งแต่เด็ก เราผ่านความยากลำบากมา เมื่อเรามีโอกาสได้เรียนหนังสือ มีความรู้มากพอ เราก็อยากกลับมาพัฒนาพื้นที่บ้านเกิดของเรา

4. การที่ชาวบ้านออกไปเรียนรู้ในเมืองทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นหรือไม่ และมีวิธีการรับมืออย่างไร

ตอบ: เด็กรุ่นใหม่ทีออกไปเรียนรู้ หาประสบการณ์ข้างนอกก็ต้องยอมรับว่าส่งผลให้เกิดพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป มีสื่อโซเชียลต่าง ๆ เข้ามา ถ้าใช้ในทางที่ดีมันก็เป็นประโยชน์ ถ้าใช้ในทางที่ผิดมันก็เป็นโทษที่ร้ายแรง เราไม่ได้บอกว่าไม่รับความเจริญ อย่างไรก็ตามก็ตามความเป็นตัวตน อัตลักษณ์ความเป็นชนเผ่าของเรากียังอยู่ แต่ต้องปรับตัวให้เข้ากับสังคมส่วนใหญ่ให้อยู่ด้วยกันได้อย่างกลมกลืน ผู้นำและชาวบ้านต้องเรียนรู้สิ่งที่อยู่โลกภายนอกเช่นกัน ในขณะที่เดียวกันก็ต้องรักษาวัฒนธรรมประเพณี วัฒนธรรมของหมู่บ้านควบคู่ไปพร้อมๆ กันด้วย

5. ลานสาวกอด ตามเพลงมิดะ ที่จรัญ มโนเพชร แต่งไว้เป็นความจริงหรือไม่

ตอบ: ไม่จริง ตั้งแต่อดีตก็ไม่เคยมีแบบนี้ ปู่ ย่า ตา ยาย ก็ไม่เคยพบ ตัววิทยากรเองก็ไม่เคยผ่านอะไรมาตามที่เนื้อเพลงเขียนไว้ ส่วนลานสาวกอดที่เขาร้อง จริงแล้วเป็นลานวัฒนธรรม เป็นลานที่เยาวชนจะมารวมร้องรำทำเพลงกัน เวลาจัดงานประจำปีก็จะมารวมตัวกันที่ลานวัฒนธรรม ภาษาอาข่าเรียกว่า “แดเคห้อง” เราต้องทำความเข้าใจก่อนว่าชนเผ่าอาข่า ไม่มีตัวหนังสือ การร้องเพลง เต้นรำ การละเล่น การไล่ชิงช้าต่างๆ คือการสืบทอดประเพณี วัฒนธรรมรุ่นต่อรุ่น เพื่อให้เยาวชนได้มาเจอกัน ซึ่งอยู่ในสายตาของผู้ใหญ่ เรื่องการจีบกันมันก็มีบ้างเป็นปรกติเหมือนปัจจุบันที่วัยรุ่นจีบกัน ส่วนคำเรียกว่า มิดะ ไม่มีในภาษาอาข่า แต่ความจริงคือ “หมีตะ” ที่หมายถึงผู้หญิงที่โสด ไม่ได้มีความหมายตามที่จรัญ มโนเพชร แต่งไว้ และคำว่า อีก็้อ ในศัพท์ภาษาอาข่าก็ไม่เคยได้ยิน พวกเราเรียกตนเองว่าอาข่ามาตั้งแต่อดีต อย่างชนเผ่าลาหู่ ก็จะเรียกตนเองว่าลาหู่ ชนเผ่าลีซุก็จะเรียกตนเองว่าลีซุ แต่คนไทยเรียกอาข่าว่า อีก็้อ เรียกลาหู่ ว่ามูเซอ และเรียกลีซุ ว่าลีซอ แต่เวลาโปรโมทให้ฝรั่งก็จะเรียกว่าอาข่า

6. โครงการหลวงดอยสะเกว้ เป็นชนเผ่าอะไร

ตอบ: ชนเผ่าอาข่าเหมือนกัน แต่เป็นอาข่าอุโล ชนเผ่าอาข่ามี 8 เชื้อสาย ในประเทศไทยส่วนใหญ่จะเป็น อาข่าอุโล และอาข่าลอมี้ ความแตกต่างจะดูที่การแต่งกาย ภาษาต่างกันเพียงเล็กน้อย นอกจากนั้นการแต่งกายบ่งบอกถึงฐานะทางการเงิน และสถานภาพว่าใครโสด ใครแต่งงานแล้ว หมวกสั้นคือผู้หญิงโสด หมวกทรงสูงคือผู้หญิงที่แต่งงานแล้ว

สรุปบทเรียนประจำวันที่ 20 มกราคม 2563

หลักการที่ได้เรียนรู้ และการนำไปปรับใช้

หัวข้อ: หลักการที่ได้เรียนรู้

1. ตลาดน้ำ ความต้องการของตลาด
2. ช่องทางการตลาด
3. ต่อยอดสิ่งที่ชาวบ้านมีอยู่
4. ไม่ให้ปลา แต่สอนให้ตกปลา
5. การวางแผนระยะยาว แผนที่ชัดเจน
6. ความยุติธรรม และประเพณีร่วม
7. การถ่ายทอดรุ่นสู่รุ่น
8. เครือข่ายพันธมิตร
9. เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา
10. ผู้นำเข้มแข็ง ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมสรุป ร่วมพัฒนา
11. ข้อมูลจริง ข้อมูลถูกต้อง เห็นเป็นปัญหาร่วม ถึงจะแก้ปัญหาได้ตรงจุด
12. ชาวบ้านรู้สึกเป็นเจ้าของ
13. สร้างศรัทธาเชื่อมั่น ทำเป็นแบบอย่าง
14. ต้องทำให้สำเร็จ ต้องทำให้เชื่อ (Quick Hit)
15. Out Come
16. ปรับตามภูมิสังคม
17. การทำงานแบบบูรณาการทุกภาคส่วน

18. คุณภาพ มาตรฐานของสินค้า
19. ชุมชนมีส่วนร่วม
20. เกาให้ถูกที่คัน
21. คิดนอกกรอบ
22. มีงานวิจัย ควบคู่กับการปฏิบัติ ทำอะไรต้องมีข้อมูลไม่คิดเอาเอง
23. การบริหารจัดการขยะ

หัวข้อ: สิ่งที่จะนำไปปรับใช้

1. ดูความต้องการของชุมชน ไม่ยึดเยียด
2. สิ่งที่เหลือใช้ นำกลับมาทำให้เกิดประโยชน์
3. แปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าเม็ดมะม่วง
4. ดูว่าพื้นที่มีอะไรที่ทำประโยชน์ได้บ้าง เช่น ไร่
5. ส่งเสริมให้ทำบัญชีครัวเรือน
6. ยกระดับเป็น OTOP (Modern Trade)
7. มองตลาดให้กว้างในการขยายสินค้าชาวบ้าน
8. พังชาวบ้าน ให้มากกว่าพูด
9. ทำงานให้สอดคล้องกับปัญหาชาวบ้าน
10. นำแนวคิดเครื่องปั้นแห้งขยะ ไปปรับใช้ที่เขื่อน
11. การต่อยอดเพิ่มมูลค่าเม็ดมะม่วง โดยใช้ทุกส่วนให้เกิดประโยชน์สูงสุด เหลือทิ้งน้อยที่สุด
12. กินทุกอย่างที่ปลูก ปลูกทุกอย่างที่กิน
13. เรื่องการท่องเที่ยวในเขื่อน และเป็นช่องทางการตลาดหนึ่งให้ชุมชน
14. เรื่อง Zero Waste
15. สร้างศูนย์การเรียนรู้ เพื่อให้ชาวบ้านสามารถเข้ามานำองค์ความรู้ไปปรับใช้ได้ เหมือนของดอยตุง

วันที่ 21 มกราคม 2563

พูดคุยกับเยาวชนคนรุ่นใหม่ของดอยตุง

1. จากเด็กที่ทางมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงให้ทุนไปทั้งหมด 203 คน ทางมูลนิธิมีกิจกรรมอะไรให้เด็กเหล่านี้ได้ต่อยอดบ้าง

ตอบ: นางสาวอรอุมา: เรามีกระบวนการตั้งแต่เริ่มต้น ระยะแรกเราจะมีการเตรียมพร้อมเรื่องสิ่งที่เด็กสนใจ ที่มาที่ไปของโครงการพัฒนาดอยตุงฯ ชาวสารมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ให้รับทราบเรื่องเงื่อนไขในการรับทุน ซึ่งมีข้อหนึ่งระบุไว้ว่า ในช่วงที่รับทุนนักเรียนทุนทุกคนจะต้องเข้าร่วมกิจกรรมกับทางโครงการฯ อย่างน้อย 20 ชั่วโมง ต่อปี และกิจกรรมในมหาวิทยาลัยด้วยเช่นกัน ซึ่งในปัจจุบันมีเด็กที่เรียนจบ และกลับเข้ามาทำงานในพื้นที่หลากหลายแผนก

นายจตุพงศ์เพิ่มเติม: การให้ทุนในช่วงแรกอาจจะไม่เข้มข้นเหมือนปัจจุบัน วัตถุประสงค์ของตอนนั้นคือเพื่อให้เด็กมีการศึกษาที่สูงกว่าชั้นมัธยม ไม่มีเงื่อนไขว่าเด็กที่เรียนจบจะต้องกลับมาทำงานในพื้นที่ ซึ่งบางคนเรียนจบพยาบาล วิศวฯ แต่เราไม่ได้มีกิจกรรมอะไรมากนักที่รองรับในอดีต ยิ่งเวลาผ่านไปเรามองเห็นว่าคนของเรามีโอกาส มีศักยภาพ ในการที่จะเข้ามาสนับสนุนในกิจกรรมต่างๆของมูลนิธิ ดังนั้นเราก็ต้องมีการปรับเปลี่ยนวิธีการเพื่อให้คนเหล่านี้กลับมาในพื้นที่ เพื่อเชื่อมโยง หรือความสัมพันธ์มากกว่าเดิม เพราะเป้าหมายในแต่ละช่วงต่างกัน ตอนนี้เรามองเรื่องให้คนเหล่านี้กลับมาในพื้นที่ของเรา

นางอมรรัตน์เพิ่มเติม: ในเรื่องการรับเข้าทำงานถ้าเป็นเด็กทุนเราจะรับพิจารณาเป็นอันดับแรก และในปัจจุบันเราดูเรื่องสาขาวิชาที่ทางดอยตุงต้องการ ถ้าเรียนสาขาที่ตรงกับที่โครงการฯ ต้องการ ก็อาจจะพิจารณาให้ทุนที่สนับสนุนหลายด้านเพราะหมายความว่าจบแล้วต้องกลับมาทำงานในพื้นที่แน่นอน

2. มีเด็กทุนที่เรียนจบแล้วไม่ได้ทำในโครงการพัฒนาดอยตุงฯหรือไม่

ตอบ: มีบ้าง เช่นทำที่อบต. ในเขตพื้นที่ของเชียงราย แต่ในกรุงเทพฯ ยังไม่มี เพราะเด็กชุดนี้เป็นรุ่นแรกที่จบ และเพิ่งเริ่มทำงานในปี 2562 ที่ผ่านมา ซึ่งเป็นรุ่นแรกที่มีเงื่อนไขชัดเจนว่าต้องกลับมาทำงานในพื้นที่ ตามจำนวนทุนที่ได้รับไป

3. ทางมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงมีเงื่อนไขในการรับทุนการศึกษาอย่างไร

ตอบ: นางสาวอรอุมา: ต้องเป็นลูก-หลานพนักงาน มีบัตรคพต. และอยู่ใน 29 หมู่บ้านของโครงการพัฒนาดอยตุงฯ อันดับแรกเด็กต้องไปสอบกับมหาวิทยาลัยที่ต้องการเข้าเรียนให้ได้ก่อน และค่อยมาขอทุนการศึกษา ในการคัดเลือกจะดูจากคะแนน เกรด โดยจะมีคณะกรรมการมูลนิธิฯ เป็นผู้สอบสัมภาษณ์ ซึ่งจะดูในเรื่องสาขาวิชาที่

เด็กเลือกเรียนว่ามีความเหมาะสมกับงานที่มูลนิธิฯ มีรองรับไหม ซึ่งทางเจ้าหน้าที่ที่ดูแลเรื่องทุน ก็จะต้องมีข้อมูลของเด็กแต่ละคนเพื่อเรียนให้ทางคณะกรรมการทราบว่าเด็กแต่ละคนมีความโดดเด่น ฉายแววในด้านไหน โดยเมื่อศึกษาจบจะต้องกลับมาทำงานในมูลนิธิ แต่ถ้าได้รับทุนการศึกษาแล้วเรียนไม่จบจะต้องชดเชยคืนในส่วนที่ได้รับทั้งหมดตามสัดส่วน

พี่พีเพิ่มเติม: นอกจากนั้นก็มีกิจกรรมและแนวทางการเรียนต่อ พูดคุยกับศิษย์เก่านักเรียนทุนของดอยตุง เราจะมีวิธีการต่างๆ ยกตัวอย่างเช่น เด็กที่อยากเรียนวิศวะ เราก็จะมีการเชิญวิศวะกร มาร่วมพูดคุยแลกเปลี่ยน ให้เขาได้ทดลองทำกิจกรรม เพื่อให้เด็กสามารถค้นหาตัวตนของตัวเองให้ได้ว่าชอบสิ่ง gìที่เลือกจริงไหม ทัศนคติจริงไหม ดูในเรื่องของการปรับตัวกับมหาวิทยาลัยที่เขาเลือก เขาจะสามารถอยู่หรือปรับตัวกับสังคมใหม่ได้ไหม เป็นกิจกรรมที่ทำก่อนมาสมัครรับทุน และก่อนสัมภาษณ์จะมีเจ้าหน้าที่ของเราคอยติวเข้มให้ ซึ่งจะต้องช่วยกันช่วยเหลือ คัดกรองก่อนถึงกระบวนการสัมภาษณ์จริง

4. แหล่งเงินทุนการศึกษามาจากที่ไหน

ตอบ: เงินทุนการศึกษามาจากสำนักงานกปร.และกำไรจากการดำเนินธุรกิจของดอยตุง รวมถึงการทำ MOU ร่วมกับมหาวิทยาลัยต่างๆ เช่น มหาวิทยาลัยแม่โจ้ / มหาวิทยาลัยพะเยา เป็นต้น

5. มองอนาคตอย่างไรถ้าไม่มีดอยตุง

ตอบ: นายจตุพงศ์: เราต้องมองว่าดอยตุงมาทำไม มาทำอะไร ก็คือมาสร้างโอกาส สร้างสภาพแวดล้อม ในเรื่องของพื้นที่ อาชีพ ทุกๆอย่างที่ดีดอยตุงได้มาทำให้ ถ้าถามว่าที่อื่นที่ไม่มีดอยตุงอยู่ชาวบ้านอยู่ได้ไหม คำตอบคืออยู่ได้ เราคิดว่าเราก็อยู่ได้ และมีพื้นฐาน วิธีคิด วิธีการจัดการ ภายใต้กฎระเบียบกฎหมายเหมือนกัน แต่สิ่งที่จะขาดหายไปถ้าไม่มีดอยตุงก็คือวันหนึ่งเราจะไม่มีพ่อไม่มีแม่ แต่สิ่งสำคัญคือเราเป็นลูก เราก็ต้องปกครองต่อไป ถ้าโดยหลักการก็คิดว่าอยู่ได้ เราก็ต้องจัดการเรื่องสังคม สิ่งแวดล้อม ไฟป่า สร้างอาชีพ ทุกอย่างต่อ ช่วงแรกที่ไม่มิดอยตุงก็ต้องเหนื่อย แต่ก็คิดว่าต้องปรับตัวเพื่ออยู่ให้ได้

6. การจัดการน้ำในหมู่บ้านมีปัญหาอะไรหรือไม่

ตอบ: นางสาวอริญา: น้ำที่เป็นถึงใครถึงมันเวลามีน้ำเพียงพอก็ไม่มีปัญหา แต่เวลาไม่พอมันก็จะมาพ่วงตรงกลางและมันก็ได้มีการเปิดปิดที่ชัดเจน เพราะว่าน้ำในหมู่บ้านมีการไหลอยู่ตลอดเวลา เวลาที่เปิดก๊อกและน้ำไหลก็ไม่มีใครมีปัญหา แต่เมื่อใดที่เปิดก๊อกแล้วไม่มีน้ำไหลมันก็จะเริ่มมีความขัดแย้ง ชาวบ้านมีการโยนความผิดกันไปมา

7. ในชุมชนมีมาตรการอะไรที่จะแก้ไขปัญหาในเรื่องนี้

ตอบ: นางสาวอริญญา: ในชุมชนก็เคยมีการตั้งคณะกรรมการน้ำขึ้นมา แต่ไม่ระบุชัดเจนว่าขอบเขตในการดูแลรับผิดชอบอยู่บริเวณไหนบ้าง โดยชาวบ้านจะจ่ายค่าบำรุงรักษาเข้าคณะกรรมการน้ำ แต่คณะกรรมการแจ้งว่าส่วนที่เขาคูแลมีเพียงจากต้นน้ำถึงแก่งค้ำน้ำใหญ่ของหมู่บ้านเท่านั้น ซึ่งจริงๆ แล้วปัญหาไม่ได้อยู่ตรงนั้น แต่ปัญหายู้ง้างในหมู่บ้านในการกระจายน้ำ ซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหาที่ไม่ตรงจุด จึงได้ยุบไป ตอนนี้อยู่ในกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนเอง เพราะตอนนี้เขายังมองไม่เห็นว่ามันเป็นปัญหาของหมู่บ้าน มองเห็นเพียงว่าเป็นปัญหาระหว่างครัวเรือน จึงยังไม่ให้ความสำคัญในเรื่องนี้

8. คิดว่าจะไปซื้อที่และอาศัยอยู่ในเมืองหรือไม่

ตอบ: นางสาวอริญญา: ส่วนคิดว่าไม่ อยากที่จะเปลี่ยนแปลงหมู่บ้านของตัวเองให้มันดีขึ้นกว่าเดิม เพราะมันมีบางอย่างที่เราสามารถคุยกันได้โดยความเป็นครอบครัวใหญ่

9. ถ้าแต่งงานแล้วคิดว่าจะย้ายไปอยู่กับฝ่ายชาย หรือให้ฝ่ายชายย้ายเข้ามาอยู่ด้วย

ตอบ: นางสาวอริญญา: ปัจจุบันก็แต่งงานแล้ว ซึ่งตอนนี้ก็อยู่กับคนละหมู่บ้าน ซึ่งปัจจุบันอาศัยอยู่กับแม่เรา ต้องดูแลแม่ ดูแลครอบครัว

10. มีการวางแผนในเรื่องการศึกษาในระยะเวลา 10 ปี ข้างหน้าอย่างไร

ตอบ: นายจตุพงศ์: ในปัจจุบันเราให้ทุนกับเด็กที่เรียนระดับปริญญาตรีส่วนใหญ่ คนที่เรียนต่อโทมีเพียง 2-3 คน ซึ่งทางผู้บริหารมีแนวคิดในการให้ทุนการศึกษาในระดับปริญญาโท ด็อกเตอร์ และเรียนต่อที่ต่างประเทศ อันนี้เราตั้งเป้าไว้ในระยะเวลา 30 ปีข้างหน้า โดย CEO ของเราตั้งเป้าว่าคนดอยตุงต้องจบต่างประเทศ ซึ่งจบมาไม่เพียงว่าจะต้องกลับมาทำงานในพื้นที่เพียงอย่างเดียว อาจจะต้องเข้ามาขับเคลื่อนเรื่องนโยบาย แนวทางด้านการพัฒนาไปสู่ระดับประเทศ หรือนานาชาติ ซึ่งในปัจจุบันคนในพื้นที่ตอนนี้ก็ทำได้ในระดับหนึ่ง ในด้านการให้ทุนของเรายังไม่หยุดเพียงเท่านี้ เมื่อก่อนเราตั้งเป้าในการให้ทุนในระดับปริญญาตรี สายสามัญ ได้ขยายมาที่สายอาชีพ ในอนาคตเราต้องขยับไปถึงปริญญาโท ปริญญาเอก และในปัจจุบันเราจะมาทดลองในระดับของมัธยม เราจะทำตั้งแต่ระดับนี้โดยใช้กระบวนการต่างๆ ที่พูดไปแล้วนั้น ในส่วนของชาวบ้านก็มีที่ไปเรียนต่างประเทศ เช่นออสเตรเลีย เนื่องจากชาวบ้านมีโอกาส มีศักยภาพมากพอ โดยไม่ได้มาแย่งโอกาสจากทุนที่มี เพื่อให้โอกาสกับคนที่มีน้อยกว่า

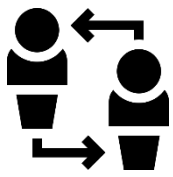
11. ในปัจจุบันคนในชุมชนมีคนออกมาเรียนเกิน 80% หรือยัง

ตอบ: 100% ที่มีการศึกษา

12. ผลกระทบที่เกิดกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี ของชุมชนเปลี่ยนไปหรือไม่

ตอบ: แนนอนว่ามีการเปลี่ยนแปลง สิ่งที่ชัดเจนที่สุดก็คือในเรื่องของพฤติกรรมของคนรุ่นใหม่ เรื่องเด็กแว้น เด็กที่ยุ่งกับสารเสพติด แต่ทั้งหมดเราอยู่ภายใต้กฎ กติกาของหมู่บ้านที่ดูแลได้ เรื่องประเพณี วัฒนธรรม เราก็มีการสืบสาน สานต่อ และถ้าถามว่าความเจริญมีผลกระทบกับประเพณี วัฒนธรรมใหม่ ก็มองได้ 2 แง่มุม ในด้านหนึ่งก็มีผลกระทบ แต่ว่าเราหลีกเลี่ยงไม่ได้ สิ่งสำคัญที่สุดคือการปรับตัว เอาความรู้ เอาด้านที่ดีมาปรับใช้ดีกว่า ผู้นำคนรุ่นใหม่ที่จะขึ้นมาก็ต้องเข้าใจในด้านนี้ ไม่ยึดติดกับแบบแผนเดิมเสมอไป

พูดคุยกับเจ้าหน้าที่พัฒนาสังคม และเจ้าหน้าที่ภาคสนามของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ

(นายถนอม ใจการ ผู้จัดการฝ่ายภาคสนาม อาวุโส และนายพงษ์ศักดิ์ อภิสิทธิ์สุนทร ผู้จัดการส่วนพัฒนาสังคม)

1. ถ้าเจอปัญหาความขัดแย้งเวลาไปลงพื้นที่ มีวิธีการจัดการ หรือรับมืออย่างไร เช่นท้องที่ ท้องถิ่น ไม่ถูกกัน

ตอบ: เราเข้าไปในพื้นที่ เพื่อเข้าไปแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น ไม่ว่าฝ่ายไหนจะทะเลาะกัน หรือไม่ถูกกัน ขอให้เรามองข้ามไป เราจะไม่เข้าไปยุ่งเรื่องนั้น ให้เรามองปัญหาที่เกิดผลกระทบกับชาวบ้านเป็นตัวหลัก เพียงขอให้ทุกฝ่ายทั้งท้องที่ ท้องถิ่น ชาวบ้าน ผู้นำชุมชน ได้มาเดิน มาดู มาเห็น มารับฟังปัญหาร่วมกัน เพื่อค้นหาปัญหาที่แท้จริง ให้ทุกฝ่ายเกิดความเข้าใจปัญหาที่ตรงกัน และมาดูว่าปัญหาแบบนี้ใครจะเป็นผู้รับผิดชอบ แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบให้แก่แต่ละฝ่ายตามการปกครอง เช่นฝ่ายท้องที่รวบรวมชาวบ้าน และฝ่ายท้องถิ่นดูเรื่องงบประมาณ ไม่ว่าฝ่ายใดจะทะเลาะกัน ให้เราเอาประโยชน์ของชาวบ้านเป็นที่ตั้ง การวิเคราะห์ปัญหา ข้อมูลต้องเป็นข้อมูลที่แท้จริง และเป็นประโยชน์ร่วมของชุมชน

ทางผู้อำนวยการกฟผ.แชร์เรื่องปัญหาหลัก ๆ ที่เกิดบริเวณเขื่อนสิริกิติ์

เรื่องที่ 1 เรื่องไฟฟ้า อยู่ใกล้แต่ไม่ได้ใช้ไฟ แต่ปัญหานี้ได้จบลงแล้ว เพราะตอนนี้ทางภูมิภาคได้ต่อไฟให้แล้ว

เรื่องที่ 2 อยู่ใกล้น้ำแต่ไม่ได้ใช้น้ำ ตอนนี้ก็มีโครงการเขื่อนด่านน้ำรีเข้าไปช่วยแล้ว ต้องรอดูต่อไป

เรื่องที่ 3 กลุ่มที่ไม่อพยพลงข้างล่างจากอ่างเก็บน้ำ แต่ย้ายไปอยู่บนดอยก็คือหมู่บ้านห้วยด้า ซึ่งเวลาเอาโครงการอะไรเข้าไปชุมชนนี้เขาพร้อมยอมรับหมด แต่ไม่เกิดความยั่งยืน จึงขอให้ทางเจ้าหน้าที่มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงช่วยแชร์ประสบการณ์ที่เคยได้พบเจอเพิ่มเติม

ตอบ: ตอนเริ่มแรกที่มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ลงไปทำงาน เราเริ่มจากเอาฐานข้อมูลเป็นหลัก แต่ภายหลังเราใช้การประชาคม การประชาคมอย่างน้อยชาวบ้านต้องเห็นด้วย 80 % ขึ้นไป เราฟังเสียงความต้องการส่วนใหญ่ของชาวบ้าน ไม่ใช่กลุ่มคนใดกลุ่มคนหนึ่ง การจะนำโครงการฯ ต่างๆ เข้าไปในชุมชนไม่ควรยึดเยื้อดให้ชาวบ้าน แต่ต้องเป็นความต้องการจากชาวบ้าน ไม่ใช่ตัวเจ้าหน้าที่ ในการทำงานเราไม่สามารถทำคนเดียวได้ ตอนเริ่มโครงการพัฒนาดอยตุงฯ เราทำร่วมกับ 6 กระทรวง 35 กรม ต้องทำงานแบบบูรณาการ ไม่ทำแยกส่วน ต้องมีแบบแผนในการทำงานที่ชัดเจน ทุกส่วนงานต้องเข้าใจเป็นภาพเดียวกัน เข้าใจปัญหาตรงกัน แก้ปัญหาร่วมกัน มันถึงจะขับเคลื่อนได้ และต้องแก้ไขปัญหาระดับหรือสิ่งที่เป็นความต้องการของชาวบ้านเพื่อสร้างความเชื่อมั่น ศรัทธาที่เรียกว่า Quick Hit จากเสียงของชาวบ้านจริงๆ และสิ่งนั้นเราจะต้องทำให้สำเร็จ เห็นผล จับต้องได้ ทำให้ชาวบ้านเห็น เพื่อจะได้ใจของชาวบ้านและร่วมงานกับเรา

นางอมรรัตน์เพิ่มเติม: Quick Hit ของ ดอยตุงในช่วงแรกที่เริ่มโครงการฯ คือ เงินค่าจ้างปลูกป่าของชาวบ้าน โดยชาวบ้านจะมาลงซื้อปลูกป่าในตอนเช้า ทำงานปลูกป่า และรับเงินค่าจ้างในตอนเย็นของทุกวัน สิ่งนี้คือสิ่งที่ทำให้ชาวบ้านเชื่อ และศรัทธาในตัวโครงการฯ ไม่ใช่เขาเชื่อเพราะพระบารมี เพราะในสมัยนั้นชาวบ้านบนดอยตุงยังไม่มีใครรู้จักสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมากนัก ชาวบ้านบนดอยตุงไม่ได้พูดภาษาไทยเหมือนในปัจจุบัน เขาพูดภาษาชนเผ่า และไม่มีการสื่อสารใดๆ ไม่มีทีวีให้ดูเหมือนในปัจจุบัน คนที่เป็น อสพ. ของโครงการในยุคแรกบอกว่า ต้องสื่อสารกับชาวบ้านโดยการหยิบธนบัตรแล้วบอกว่าแม่ของพระเจ้าอยู่หัวองค์ที่อยู่ในธนบัตรนี้จะมาอยู่และมาทำงานที่นี่ เป็นต้น

ภาคผนวก

เยี่ยมชมศูนย์ผลิตและจำหน่ายงานมือ โรงงานทอผ้า โรงงานแก้วกาแฟ และศูนย์สิ่งแวดล้อมโครงการพัฒนาดอยตุงฯ

ชมแปลงปลูกป่าเศรษฐกิจ แมคคาเดเมีย กาแฟอาราบิก้าดอยตุง และโรงงานแปรรูปแมคคาเดเมีย

เยี่ยมชมศูนย์ข้อมูลโครงการพัฒนาตอยตุงฯ และพูดคุยแลกเปลี่ยนกับผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ฟ้าหลวง

ฟังบรรยายสรุป เรื่องการพัฒนาเด็กและเยาวชน และพูดคุยกับเยาวชนตอยตุง / ฟังบรรยายโครงการพัฒนาทางเลือกในการดำรงชีวิตที่ยั่งยืนของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงในพระบรมราชูปถัมภ์ และฟังประสบการณ์การลงพื้นที่ชุมชนจากเจ้าหน้าที่ทำงานพื้นที่มวลชนของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ